

KONFERENCA V-TË NDËRKOMBËTARE- KOLEGJI TEMPULLI-PRISHTINË

**HULUMTIMET NË TRAFIK DHE ROLI I
INSTITUCIONEVE PROFESIONALE, AKADEMIKE
DHE SHKENCORE PËR NJË SJELLJE TË
KULTURUAR NË RRUGË**

SIGURIA NË TRAFIK

- Ndër problemet më të mëdha me të cilat ballafaqohen qytetarët e Kosovës.
- Sfidë për shoqërinë përmirësimi i sigurisë rrugore.
- Problem jo vetëm i vendit tonë, por problem global.

Trajtimi

Mobilizim institucional, investime në infrastrukturë, mirëmbajtje dhe nxitje të të gjithë pjesëmarrësve në trafik për:

- sjellje më të mirë,
- respektim të rregullave të qarkullimit, etj.

Ndihmon zbatimin e praktikave më të mira nga vendet e zhvilluara ashtu që të përmirësohet siguria në trafik në përgjithësi dhe zvogëlimi i numrit të aksidenteve, sidomos atyre me fatalitet në veçanti .

STATISTIKAT

Numër i madh i të vdekurve dhe i personave të lënduar rëndë në aksidente të trafikut rrugor.

Kostoja e lartë e trajtimit të lëndimeve dhe dëmeve materiale për buxhetin familjar dhe buxhetin e shtetit janë sfida të vazhdueshme të sigurisë së trafikut rrugor.

Aksidentet e tilla me përmasa shqetësuese, përveç humbjes së jetëve dhe dëmeve materiale, rrisin edhe pasigurinë e pjesëmarrësve në komunikacionin rrugor.

Sipas të dhënave nga rastet e aksidenteve në Kosovë, shkaktarët e aksidenteve rezultojnë të jenë të ndryshëm por përqindjen më të madhe e përbën **faktori njeri** (veprimet dhe sjelljet e pjesëmarrësve në trafik).

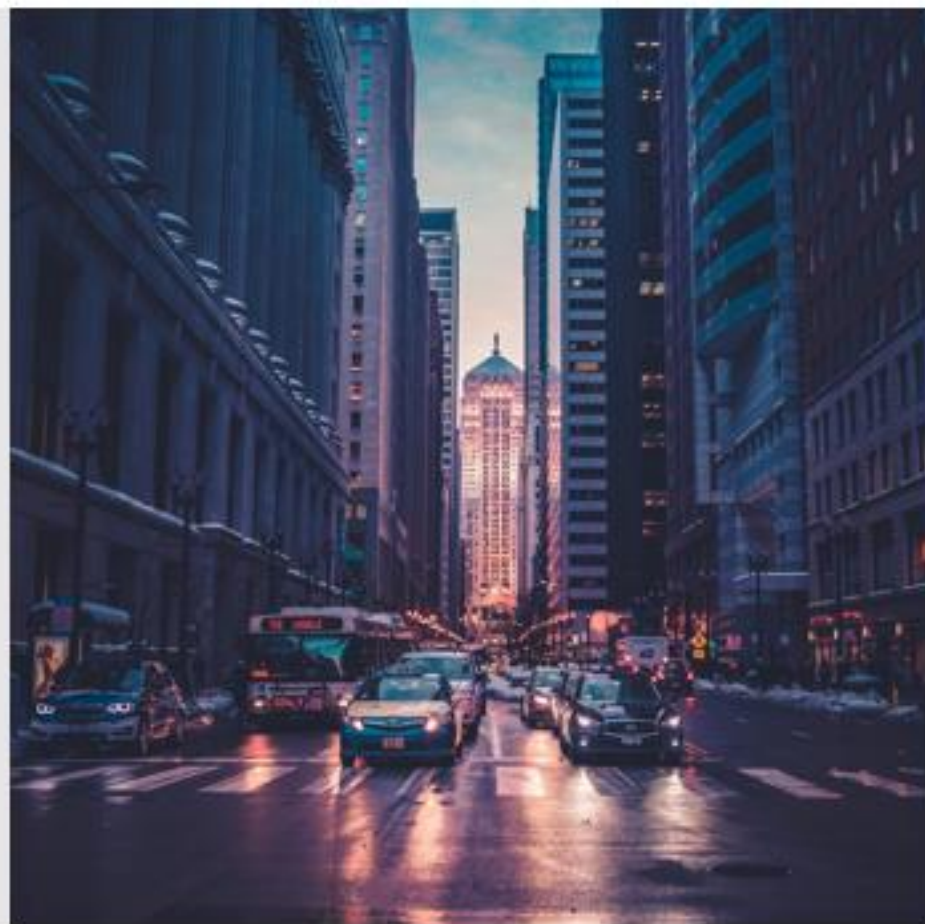

HULUMTIMET

Hulumtimet lidhur me aksidentet rrugore si dhe vlerësimet e ekspertëve të FIM-së që janë marrë me superekspertiza të aksidenteve në Kosovë tregojnë se kontribues të numrit të lartë të aksidenteve në trafikun rrugor, janë:

- Shpejtësia e lëvizjes
- Mos respektimi i rregullave të qarkullimit në përgjithësi

- Mungesa e edukimit adekuat, respektivisht e përgatitjes adekuate të pjesëmarrësve në trafikun rrugor, qofshin ata ngasës të automjeteve, drejtues biçiklete, këmbësorë, etj.
- Kohët e fundit edhe përdorimin e celularit gjatë vozitjes apo gjatë kalimit të rrugës si këmbësorë.

Sipas një hulumtimi të bërë nga “VCÖ-Geschäftsführung Wien” është vërtetuar se:

- ❖ 20% të ngasësve shkruajnë “SMS” dhe 45% lexojnë “SMS” dhe e-mail gjatë ngasjes së makinës.
- ❖ 54% e tyre programojnë navigatorin gjatë ngasjes-vojitjes, gjë që rritë mundësinë e aksidenteve në komunikacion.

Përdorimi i celularit sidomos smartphone, gjatë ngasjes së makinës është një fenomen që vërehet shumë edhe tek ngasësit në Kosovë. Kjo rritë për katër herë mundësitë për aksidente. Në disa hulumtime tjera argumentohet se **përdorimi i internetit edhe shkrimi i “SMS”-ve gjatë vojitjes**, e rritë mundësinë e aksidentit **për 163 herë.**

(ref. Dr. Willi Nowak Ablenkung im Straßenverkehr durch Nutzung von Mobiltelefon und Navigationsgeräten Wien, Februar 2014)

Edukimi

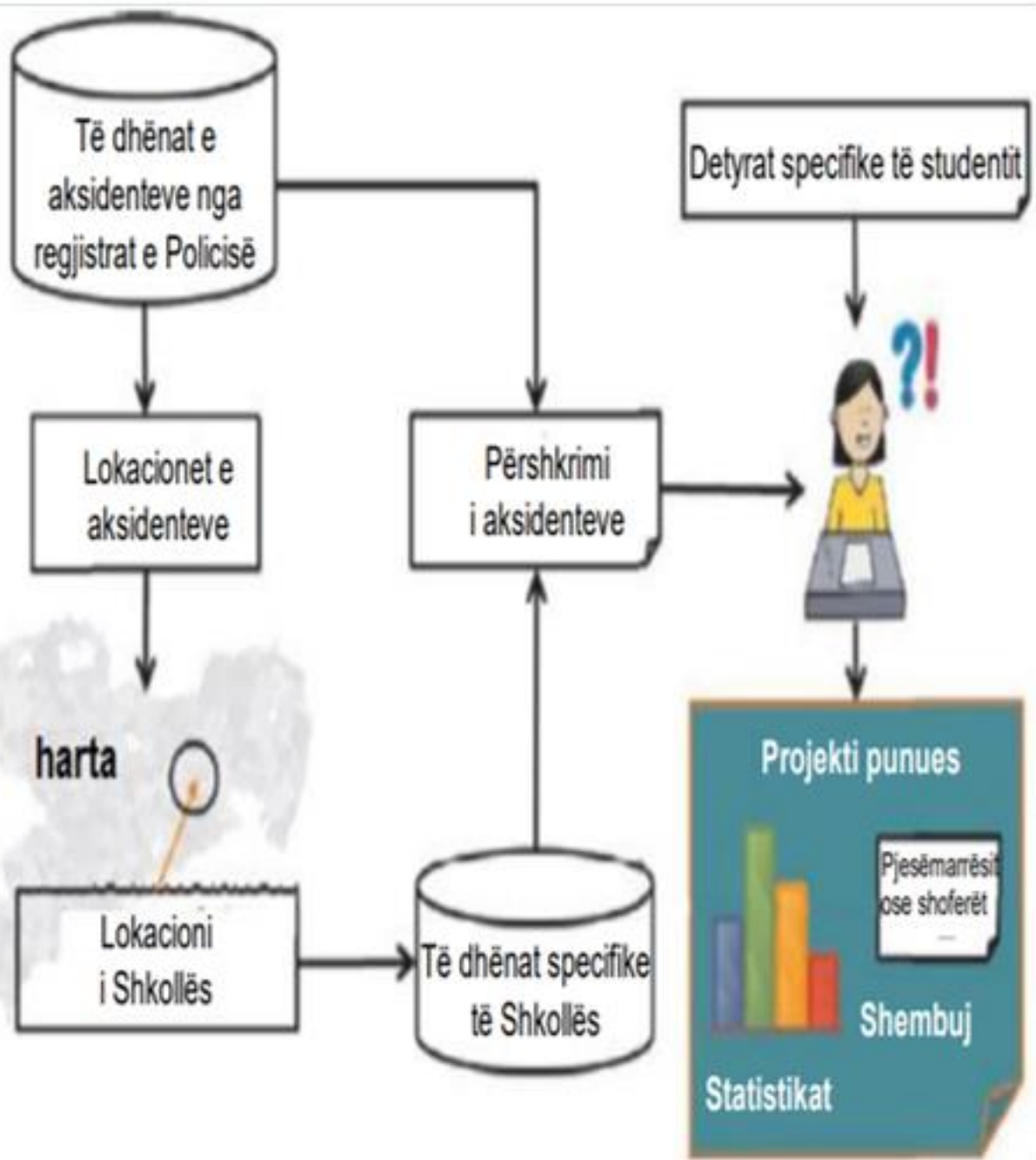
Po thuaj të gjitha aspektet e sigurisë së trafikut janë të lidhura me sjelljet njerëzore.

Sjellja njerëzore formohet gjatë gjithë jetës, në mënyra të ndryshme. Një qasje primare në formimin e duhur të sjelljes mund filloj nga njohuritë për rreziqet për t'u përfshirë në një aksident trafiku dhe mundësitë për të shmangur atë. Kjo arrihet përmes institucioneve adekuate për edukimin e grup moshave specifike.

Në këtë aspekt, në kuadër të institucionit tonë, shohim një rritje të aktiviteteve me studentë në të ardhmen dhe orientim të hulumtimeve shkencore në analizën e sjelljeve të pjesëmarrësve në trafik dhe karakteristikave të ngasësve në Kosovë, në mënyrë që të kontribuojmë më shumë në sensibilizimin e pjesëmarrësve në trafik, për një sjellje më të mirë dhe marrje të masave adekuate për evitimin e rreziqeve dhe aksidenteve të trafikut.

- Edukimi për sigurinë rrugore është shumë thelbësor në botën e sotme, pasi trafiku rrugor po bëhet gjithnjë e më i ngarkuar. Shumica e institucioneve arsimore në vendet e zhvilluara në Botë, organizojnë programe edukimi dhe aktivitete që ndihmojnë në rritjen e nivelit të sigurisë rrugore dhe përmirësimin e sjelljeve të pjesëmarrësve të trafikut. Kjo është më pak e shprehur në Kosovë dhe ende nuk ka një program zbatues të mirëfilltë i cili aplikohet në institucione edukative për të rritur ndërgjegjësimin për sigurinë në trafik. Prandaj, roli i institucioneve në këtë aspekt është mjaft i rëndësishëm dhe i domosdoshëm.
- Ne kuadër të FIM-së, është duke u punuar me studentë dhe do të vazhdohet që të realizohen projekte dhe hulumtime të rasteve reale të aksidenteve në vendet në të cilat jetojnë apo vijnë këta studentë.

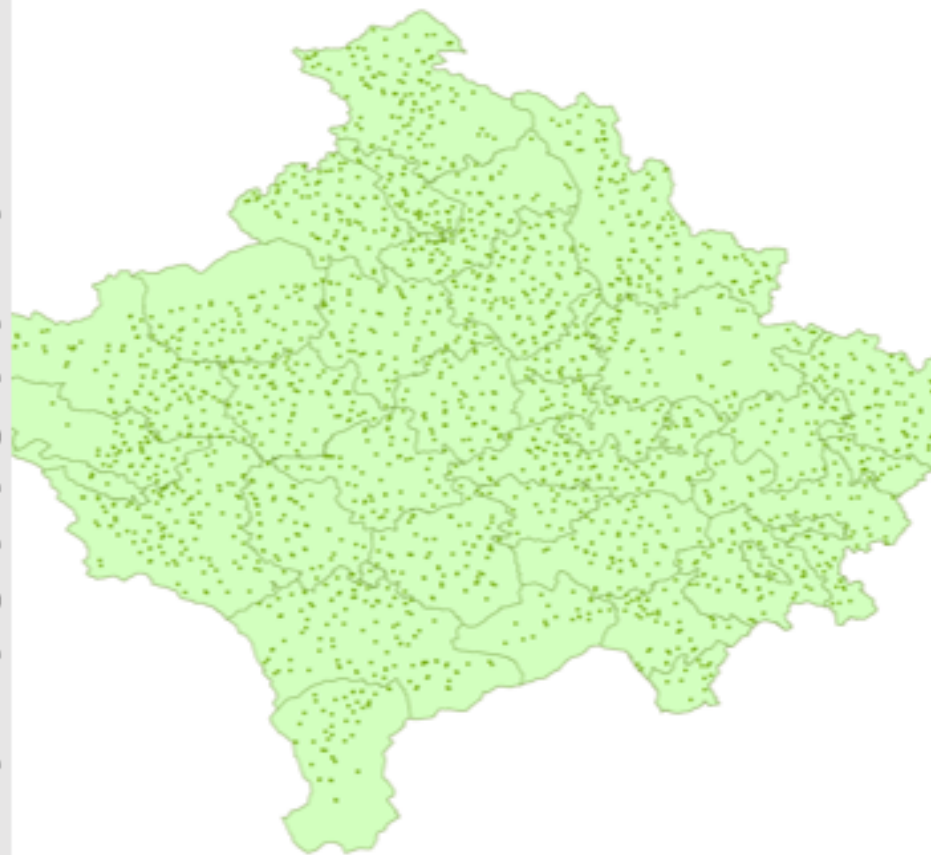

Qëllimi i hulumtimeve është që përmes informatave të mbledhura nga analiza e aksidenteve nga zonat e ndryshme në Kosovë, komunikimi me policinë dhe analiza e dëshmive, të arrihet një lidhje gjeografike ndërmjet rreziqeve dhe shkaktarëve më të shpeshtë nga zonat përkatëse.

- Gjithashtu nga këto hulumtime tentohet të arrihen rezultate mbi mënyrën e sjelljes dhe reagimit të ngasëseve në situata të caktuara të paraqitjes së rreziqeve reale. Kjo do të ndihmojë pastaj në identifikimin e karakteristikave të ngasëseve (tipareve, personalitetit të tyre) apo pjesëmarrësve në trafik në Kosovë dhe marrjen e masave të duhura për të evituar shkaktimin e aksidenteve dhe përmirësimin sjelljeve të tyre.

- Identifikimi i rreziqeve nga analiza e aksidenteve dhe komunikimi i drejtpërdrejtë me pjesëmarrësit në trafik do të ndihmojë sensibilizimin e tyre për të përmirësuar sjelljet dhe evituar rreziqet në trafik. Gjithashtu efektet në nivel më të gjerë mund të arrihen edhe nga informimi apo bartja e diskutimeve të studentëve me prindër dhe me shoqërinë.

□ **Të kuptuarit dhe marrja e informatave** nga aksidentet nga ana studentëve dhe bartja e informatave nga ana e tyre, mund të jetë si qasje e re edukative e cila mund të ndihmoj në identifikimin e rreziqeve reale dhe marrjen e masave nga ana e të rinjve për të rritur sigurinë në trafik dhe përmirësuar sjelljen në shoqëri në tërësi.

Pra, cak i këtyre hulumtimeve është që nga “përvoja konkrete” (nga analiza dhe mbledhja e informatave nga aksidentet) të arrihen objektivat:

1. **Ngritja e diskutimeve** për sigurinë në trafik;
2. **Rritja e ndërgjegjësimit** për situatat kritike të trafikut dhe aksidentet;

3. **Përmirësimi i sjelljeve** të pjesëmarrësve në trafik;
4. **Nxitja e diskutimeve në familje** dhe shoqëri për sigurinë e komunikacionit;
5. **Ndikimi pozitiv** në pjesëmarrësit e tjerë të trafikut (p.sh. prindërit gjatë vozitjes);

6. **Realizimi i kontakteve personale me ekspertë** nga policia e trafikut dhe marrja e informatave të drejtpërdrejta nga aksidentet konkrete.

Ne kuadër të aktiviteteve dhe projekteve në të ardhmen, nuk përjashtohet edhe realizimi i projekteve në kuadër të FIM-së që kanë të bëjnë me fushata sensibilizuese për pjesëmarrësit e trafikut të grupmoshave të ndryshme.

Me anë të këtyre fushatave tentohet të arrihet përcjellja e informatave lidhur me sigurinë rrugore dhe krijimin e vetëdijes të pjesëmarrësit e trafikut për problemet dhe mënyrën e duhur të sjelljes në situata të caktuara të paraqitjes së rrezikut.

ARRITJA E OBJEKTIVAVE TË BE-SË DHE REALIZIMI I VIZIONIT "ZERO AKSIDENTE" NUK MUND TË PARAMENDOHEK PA MBËSHTETJE THELBËSORE NGA SHKENCA / EDUKIMI, PA PËRJASHTUAR EDHE NDIKIMIN MJAFT TË MADH QË KA VULLNETI POLITIK (INSTITUCIONET QENDRORE APO LOKALE), KOORDINIMI NDËRMJET TYRE, MEDIAT DHE EKSPERTËT QË E KANË SJELLË KËTË ÇËSHTJE NË QENDËR TË VËMENDJES.

FALEMINDERIT PËR VËMENDJE!

Ahmet SHALA & Gëzim HOXHA